

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дитяча література

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Українська мова і література.

Спеціальність: 035. Філологія.

Галузь знань: 03. Гуманітарні науки.

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол №1 від “26” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Дитяча література
Викладач (і)	Вівчарик Наталія Михайлівна
Контактний телефон	(0342)59-60-74
Е-mail викладача	vivcharik@ukr.net
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Дитяча література» вивчається на першому курсі в першому семестрі. Навчальний предмет «Дитяча література» забезпечує ґрунтовні фахові знання про українську літературу для дітей та юнацтва, художні особливості текстів, які адресовані дитячій та юнацькій аудиторії; вчить аналізувати жанрово-стильові та ідейно-художні особливості творів, які належать до різних літературних родів; формує критичний підхід, вміння дискутувати, здійснювати порівняльний аналіз, прочитувати підтекстові смисли, сприяє забезпеченню необхідного рівня знань з української літератури, сприяє фаховій підготовці філологів. Одним із важливих завдань курсу є виробити у студентів вміння аналізувати художні твори, зважаючи на освітньо-виховну функцію, яку вони забезпечують.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є розкрити особливості розвитку літератури для дітей та юнацтва, поглибити знання з теорії літератури, проаналізувати особливості поезики творів для дітей та юнацтва; сприяти виробленню у студентів власних поглядів на художньо-мистецькі явища, літературний процес; вміння презентувати твори, зацікавити читачів.

Цілі вивчення дисципліни – розвинути у студентів вміння зіставляти художні твори, забезпечити оволодіння студентами необхідною термінологією; навчити використовувати здобуті знання й вміння у професійній діяльності; сприяти всебічному розвитку, активному становленню та самореалізації майбутніх філологів; формувати вміння та навички наукової роботи студентів в процесі підготовки до практичних занять, самостійної роботи, зокрема виконання проєкту «Мій улюблений дитячий письменник».

4. Програмні компетентності та результати навчання

Під час вивчення ОК «Літературне угруповання «Логос»: контекстуальність ідейно-естетичних засад художнього мислення» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття/практичні/ лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	035. Філологія	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Курс «Дитяча література» і його значення в контексті формування особистості дитини.	2		4
Тема 2-3. Особливості розвитку літератури для дітей та юнацтва.	2	2	6
Тема 4. Іван Франко як дитячий письменник. Самостійна робота (20 хв на парі).		2	6
Тема 5-6. Внесок родини Косачів у розвиток дитячої літератури.	2	4	6
Тема 7. Внесок Михайла Коцюбинського в розвиток дитячої літератури.		2	6
Тема 8. Дитячі образи і характери у прозі Володимира Винниченка.		2	4
Тема 9. Григорій Тютюнник у дитячому та юнацькому читанні крізь призму вивчення на уроках української літератури в середніх та старших класах.	2	2	6
Тема 10. Письменники-лауреати Державної премії імені Тараса Шевченка у шкільній програмі. Контрольна робота (20 хв на парі).	2	2	6
Тема 11. Сучасні дитячі письменники для дітей та юнацтва.	2	2	6
Тема 12. КСР. Проєкт «Мій улюблений дитячий письменник».			10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Оцінювання успішності студентів здійснюється за національною шкалою («5», «4», «3», «2») та шкалою ЄКТС.</p> <table border="1" data-bbox="603 219 1369 633"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ЄКТС</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="5">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table> <p>Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: практичні заняття – 70 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на практичних заняттях оцінок), самостійна робота – 10 балів, контрольна робота – 10 балів, балів; КСР, зокрема проєкт «Мій улюблений дитячий письменник» – 10 балів.</p> <p>Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50 балів. Студент, який не набрав 50 балів, має право скласти залік за відомістю № 2, № 3.</p>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
80 – 89	B	добре																											
70 – 79	C																												
60 – 69	D	задовільно																											
50 – 59	E																												
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Самостійна і контрольна робота є складовою частиною діагностики знань. Їх виконання передбачає висвітлення проблемних питань або тестових завдань і займає до 30 хв на практичному занятті. Максимальний бал за самостійну, контрольну роботу становить 10 балів.</p>																												
<p>Практичні заняття</p>	<p>Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок ідейно-естетичного аналізу художніх текстів, теорії літератури та літературно-критичного дискурсу (усно/письмово, з використанням навчальної форми презентацій, рефератів).</p> <p>Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 10 бальній шкалі.</p> <p>КСР – 10 балів. Інші види контролю – 10 балів.</p>																												
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки.</p> <p>Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні самостійної роботи, зокрема проєкту «Мій улюблений дитячий письменник», тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.</p>																												
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю – залік.</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів, користується правом перескладання заліку за відомістю № 2, № 3.</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів)</p>																												

ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Аплодисменти для «Книжки на сцені»! Виходить збірник п'єс. 2021. URL: <https://starylev.com.ua/news/aplodysmenty-dlya-knyzhky-na-sceni-vyhodyt-zbirnykpyes>

Баран У. Специфіка комунікації у літературі для дітей та юнацтва. Львів : Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва, 2016. 234 с. <https://docplayer.net/73312795-Ulyana-baran-momo-mihael-ende-komunikaciya-u-literaturi-dlya-ditey-ta-yunactva.html>

Білан О. «Цар Плаксій та Лоскотон» Василя Симоненка. Казкова історія й сучасне життя. Конспект уроку, 5-й клас. *Українська мова та література*. 2018. № 17-18. С. 10-14.

Білоус П. Давня українська література: засіб пізнання і виховання чи мистецтво слова? *Дивослово*. 2017. № 2. С. 12-15.

Бондаренко Ю. Самостійна робота як спосіб реалізації загальнодидактичних та методико-літературних завдань. *Дивослово*. 2018. № 1. С. 23-27.

Бондарева О. Сучасні драматургічні антології для дітей та підлітків. *Дитинство. Література. Культура. Освіта. Книга абстрактів I міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції*. Ред.: Т. Качак, О. Будник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 52-53. С. 51-52.

Борисенко, В. Активні методи як основа творчої взаємодії в навчанні: [дидактична гра як один із методів навчання на уроці української літератури]. *Українська мова й література в школах України*. 2016. № 2. С. 27-30.

Витрикуш І. Образ Лиса Микити та риси його характеру. За казкою Івана Франка «Фарбований Лис». *Українська мова та література*. 2019. № 4. С. 33-38.

Вівчарик Н. Дитяча література: Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Територія друку, 2020. 40 с.

Вівчарик Н. Імагологічна проблематика в драматичній поемі Лесі Українки «Бояриня». *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2021. Вип. 32. С. 89–102.

Вівчарик Н. Інтерпретація фольклорних сюжетів у віршованих казках Наталі Забіли. «*І все життя подвижництво у рідному слові...*» : *Статті, дослідження, спогади про професора Любов Миколаївну Кіліченко*. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. С. 319-327.

Вівчарик Н. Художня деталь і її функції в оповіданнях І. Франка для дітей та юнацтва. *Дитинство. Література. Культура. Освіта. Книга абстрактів I міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції*. Ред.: Т. Качак, О. Будник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 52-53.

Гнідець У. Концептуалізація розуміння сучасної літератури для дітей та юнацтва у світлі наукової критики. *Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*. Вип. 1. Тернопіль : Богдан, 2011. С. 25-35.

Гоголь Н. Ідейно-художня своєрідність творчості Зірки Мензатюк. *Дитинство. Література. Культура. Освіта. Книга абстрактів I міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції*. Ред.: Т. Качак, О. Будник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 53-54.

Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ–поч. ХХІ століть: Навч. посібник / Упор. Н. І. Богданець-Білокаленко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.

Дош в акваріумах площ : П'ять п'єс для дітей та юнацтва / упоряд. Н. Мірошніченко. Київ : НЦТМ ім. Л. Курбаса, 2021. 184 с.

Драмовичок : антологія сучасної української драматургії для дітей та підлітків / упоряд. Н. Мірошніченко та ін. Київ : НЦТМ ім. Л. Курбаса, 2017. 464 с.

Качак Т. Основа концепції дослідження дитячої літератури як художньо-естетичного феномена. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73) № 2. 2023. С. 1-8.

Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. К. : Академвидав, 2018. 320 с.

Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва. К. : ВЦ «Академія», 2016. 352 с.

Качак Т. Цифрові інструменти літературної освіти [Текст]: підручник для здобувачів вищої освіти. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 196 с.

Кизилова В. Специфіка репрезентації рис українського національного характеру в циклі казок Марини Павленко «Півтора бажання. Казки з Ялосоветиної скрині». *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*. 2021. № 46. С. 32-40.

Коваль Я. Говоріть з дітьми про війну. Топ -5 дитячих книжок з відповідями на складні питання. Еспресо. 23 лютого 2022. <https://zahid.espreso.tv/govorit-z-ditmi-pro-viynu-top-5-dityachikh-knizhok-z-vidpovidyami-na-skladni-pitannya>

Кулінська Я. Історичний факт і література для дітей (на матеріалі прози сучасних письменників: роману О.Захарченко «Вертеп», повісті Г. Кирпи «Мій тато став зіркою», «Казки про Майдан» Х. Лукашук і казки Р. Романишин і А.Лесіва «Війна, що змінила Рондо», «Повернутися з війни» Н. Нагорної та ін. *Літературний процес : методологія, імена, тенденції*. 2020. № 16. С. 35-40.

Марченко Н. Володимир Рутківський: тексти долі: біограф. нарис / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Тернопіль : Богдан, 2014. 414 с.

Марченко Н. Леся Українка та дитяче читання: генеза репрезентацій постаті письменниці. *Українська біографістика*. 2021. Вип. 21. С. 144-165. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004160>

Найкращі досягнення у популяризації читання. Режим доступу: <http://www.bookplatform.org/uk/resources/137-best-practices-report-on-reading-promotion.html>

Наумовська О. «Мене ваші і шаблі й піки не візьмуть, позагинаються!»: концепт *ПЕРЕМОГА* в українській чарівній казці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 2023. Вип. 2 (34). С. 92-96.

Овдійчук Л. Іван Франко як особистість [Текст] : (до проблеми вивчення біографії письменника на основі мемуарної та епістолярної спадщини в загальноосвітній школі та ВНЗ). *Українська мова і література в школі : Науково-методичний журнал*. 2017. № 1. С. 18-26.

Пришляк С. Образи Яви та Павлуши. За твором Всеволода Нестайка «Гореадори з Васюківки». *Українська мова та література*. 2019. № 4. С. 62-65.

Слижук О. Проблеми наративізації воєнної травми в сучасній літературі для підлітків під час текстуального вивчення та позакласного читання. *Українська мова і література в школі*. 2022. № 2 (161). С. 12-15.

Vivcharyk Nataliia. Landscape and its Functions in the Stories of “Christmas Tree” by Mykhailo Kotsiubynskyi and “Pine Tree” by Olena Pchilka. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Pedagogy*. 2021. Vol. 8. No 1. P. 148-154.

Додаткова:

Азьомов В. Духовна архетипна система етнонаціонального у викладанні української літератури в загальноосвітній школі. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 4. С. 31-37.

Байчук Т. Застосування елементів методики Кейс на уроках української літератури під час вивчення прозових творів. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 3. С. 30-32.

Баняс С. Григір Тютюнник. Відзеркалення внутрішнього світу письменника у новелі «Три зозулі з поклоном». Складність людських почуттів. «Вічна тема» нещасного кохання. *Українська література, 11 клас. Українська мова й література в школах України*. 2019. № 1-2. С. 36-40.

Баран У. «Нескінченна історія» літератури для дітей та юнацтва: напрями дослідження літератури для дітей та юнацтва в Україні. *Література. Діти. Час : науковий вісник*. 2016. Вип. 5. С. 9-17.

Береговенко Т. Сучасний український дитячий детектив. (Витоки, традиції, новаторство). Інтегрований урок позакласного читання, 10-й клас. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 16-18. С. 23-34.

Богданець-Білоskalенко Н. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX початку XXI століття. Навч. посібник. К., 2012. 92 с.

Богданець-Білоskalенко Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. 280 с.

Греб В. Подорож у дитинство Григорія Сковороди – видатного мандрівника, філософа, письменника, учителя. *Українська література, 8 клас. Українська мова й література в школах України*. 2019. № 1-2. С. 55-58.

Кизилова В. Націєтворчий потенціал і мистецька якість художнього твору для дітей та юнацтва: теоретичний зріз проблеми. *Національна ідентичність в мові і культурі : зб. наук. праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. К. : Талком, 2018. С.120-123.*

Ковальчук Л. Микола Вінграновський «Сіроманець». Конспект уроку, 5 клас. *Українська мова та література*. 2018. № 7-8. С. 15-23.

Оніпко В. «...Побільше місця молодим» (на матеріалі епістолярної спадщини Олени Пчілки). *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 23. Ужгород :

Ужгородський нац. унів-т, 2018. С. 249-253.

Процюк С. Марійка і Костик. Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170727-stepan-procyuk-marijka-i-kostik>

Процюк С. Степан Процюк про Василя Стефаника, Карла-Густава Юнга, Володимира Винниченка, Архипа Тесленка, Ніку Турбіну [Текст]. К. : УкрНДІСВД, 2018. 112 с.

Українська дитяча література. Хрестоматія: У 2 ч.: Навч. посібник / Упоряд.: І. Луценко, А. Подолинний, Б. Чайковський. К. : Вища школа, 1992. Ч. 1. Ч. 2. 286 с.

Українська література для дітей: Хрестоматія / Упор. Гарачковська О. К. : ВЦ «Академія», 2011. 800 с.

Інформаційні ресурси:

Educational Era <https://www.ed-era.com/>

iLearn <https://ilearn.org.ua/>

Prometheus <https://prometheus.org.ua/>

Живі письменники <https://nus.org.ua/articles/pysmennyky-zapysuyut-video-dlya-shkolyariv-yak-tse-vykorystaty-na-urokah/>

Медіасервіс MEGOGO (безкоштовний доступ проєкт «Укрліт» – це понад 250 озвучених творів зі шкільної програми з української літератури (5-11 класи). Проєкт реалізується медіасервісом MEGOGO та Міністерством освіти і науки України за інформаційної підтримки Міністерства цифрової трансформації України та платформи Дія. Освіта.).

Національної бібліотеки України для дітей <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=4527>

<http://bukvoid.com.ua/>

<https://chytay.in.ua/>

<https://www.barabooka.com.ua/tsentr-doslidzhennya-literaturi-dlya-ditej-ta-yunatstva/>

Викладач _____ доц. Вівчарик Н.М.